Die georgische Version des 1. und 2. Timotheusbriefes und des Titusbriefes ins Lateinische übertragen und nach Syriazismen untersucht

von

Joseph Molitor

Ad Timotheum Epistola Sancti Apostoli Pauli Prima

1,1 Paulus Apostolus Iesu Christi, praecepto Dei Vivificatoris (= Salvatoris)[1] nostri et Domini (om Domini AB) Iesu Christi — spei nostrae, 2 Timotheo, uno-corde filio (verb. libero) fide : Gratia, misericordia et pax per Deum Patrem nostrum (om nostrum AB)[2] et per (om per AB) Christum Iesum Dominum nostrum. 3 Sicut (+ *igi*) orabam te permanere in Epheso, cum ivi (irem) ad-Macedoniam, ut mandes quibusdam (verb. aliquibus), ut non (= ne) aliquid (= quiddam) erudirent, 4 nec oboedirent (+ Iudaicis AB) fabulis et tribus — [ad]numerationibus (= genealogiis) (+ illis AB) interminatis (verb. interminabilibus), quae (+ *igi*) (om *igi* AB) quaestionem efficiunt (verb. occurrere — faciunt) magis, quam officium (verb. curatio) Dei, quae est fides (cum-fide AB + CD). 5 Terminus (= finis) autem est caritas ex corde sancto (= puro) et mente (verb. cogitatione) bona et fide imperdubitabili (= sine-simulatione), 6 quod (verb. cui) (+ *igi*) aliqui (= quidam) non assecuti-sunt et subversi-sunt ad-vaniloquium (verb. futilis (gen.) verbum). 7 Volebant illi, ut-forte essent legis-magistri et[3] non noverunt nec quid (+ *igi*) (= ea quae) loquuntur, nec propter quae-<dam> (= de quibus) confirmant (= affirmant). 8 Hoc autem scimus, quia bona est lex, si-igitur aliquis (= quis) ordinatim prehendet illam. 9 Scio hoc, quia iusto lex non <sita->est, sed iniquis (verb. illegalibus) et inoboedientibus et (om et AB + CD) non-ministrantibus et peccatoribus, indignis et [con]taminatis, parricidis (verb. patris-insultatoribus) et matricidis (verb. matris-insultatoribus), homicidis (verb. hominis-necatoribus), 10 fornicatoribus, masculorum-concubitoribus, plagiariis (verb. homines-

[1] vivificatoris = syp. — [2] + nostrum = syp. — [3] + et = syp.

ementibus), mendacibus, periuris (verb. falsis-iuramentis) et aliud, quodcumque (si quiddam AB) sanitatis (verb. vitalitatis) huius magisterio (= doctrinae) contrait (= adversatur), 11 secundum Evangelium illud (Evangelio huic AB) gloriae beati Dei, quod <con>creditum - (verb. persuasum-) est (quod creditum est AB) mihi. 12 Et gratias-agens sum ei, qui (+ *igi*) confortavit me, Christo Iesu Domino nostro, qui ut-fidelem adnumeravit me et statuit me in-ministerio hoc, 13 qui primum fui (qui fui ego primum AB) blasphemator et persecutor et insultator, sed commisertus-sum (= misericordiam-consecutus-sum, quia cum-ignorantia-feci (fui CD) in incredulitate. 14 Magis autem (sed magis AB) transabundata-est gratia illa Domini nostri una-cum fide et caritate per Christum Iesum. 15 Fidelis est[4] verbum et omni exceptione (= acceptione) dignum, quia Christus Iesus venit ad-regionem (= in mundum) propter (om propter AB) peccatores salvandos (verb. ad-vivum-faciendum) (ad-peccatores-salvand(os) AB). 16 Sed propter hoc misericordiam-consecutus-sum (verb. commisertus-sum), ut [ad]versus me ostenderet primum (adv.) Iesus Christus omnem longanimitatem eius (= suam AB) ad-notam futurorum (verb. alterorum) illorum credentium (ad-notam deinde propter credentes illos AB) ad-vitam aeternam. 17 Regi autem illi saeculorum incorruptibili, invisibili, soli sapienti[5] (om sapienti AB) Deo honor et gloria de aeternitate [usque] ad-aeternitatem. Amen (amin georg., Amen AB, Amin CD). 18 Hoc mandatum commendo tibi, fili (verb. liber) Timothee (timote), secundum (verb. similiter c. dat.) <tra>missas (missitatas AB) illas ad-te prophetias (verb. similiter <tra>missis illis ad-te prophetiis), ut milites (coniunct.) in illo bonam illam militiam, 19 et habeas fidem et bonam mentem (verb. cogitationem), quam aliqui (= quidam) seiunxerunt[6] et ex fide <ab>ceciderunt (= deciderunt). 20 Qui (+ *igi* AB) sunt Hymenaeus (wimenos = wimenēos ?) et Alexander (alexandros[7]), quos (+ *igi*) tradidi daemoni (= Satanae !), ut perdiscant (discant AB) non blasphemare.

2,1 Te-oro igitur ante omne, ut facias precationem, orationem, adorationem et gratiarum-actionem[8] propter omnes homines, 2 (+ et AB) propter reges et omnes principes[9], ut cum-pace et cum-mente-placida vivamus omni Dei-ministerio et sanctitate, 3 quia hoc est bonum et gratum coram Vivificatore (= Salvatore) nostro Deo[10], 4 qui omnium hominum vult vitam (= omnes homines vult salvari)[11] et in-cognitionem veritatis venire. 5 Quia unus est[12] Deus et unus est mediator Dei et hominum, homo Iesus Christus[13],

---

[4] + est = syp. — [5] + sapienti = syh. — [6] vgl. syp. : expulerunt. — [7] alexandros = syp. — [8] vgl. syp. : precationem... et orationem et supplicationem et gratiarum-actionem : sing. ! — [9] omnes principes = syp. — [10] vgl. syp. : coram Deo vivificante nos. — [11] vgl. syp. : ille qui vult, ut omnes homines vivant. — [12] + est = syp. — [13] Iesus Christus = syp.

6 qui tradidit (= dedit) semetipsum ad-redemptionem omnium (propter omnes AB), ad-testificationem in-temporibus (+ illis AB) suis, 7 propter quod statutus sum ego ut-praeco et ut-Apostolus, — veritatem loquor (= dico) per Christum[14] (om per Christum AB) et non mentior — magister Gentilium (= Gentium) fide et veritate. 8 Volo igitur (om igitur AB) orare viros in-omni loco ad-sublevandum (sublevare AB) sancte manus praeter iram et disceptationem (verb. cordis-consultationem). 9 Isto eodemmodo mulieres (verb. matres) ordinationis ornatu (= habitu) verecunde et cum-dignitate adornare semetipsas, non (ne AB) [crinium-]connexione, aut (om aut AB) auro aut margaritis et veste eximia (honesta = pretiata AB), 10 sed, quod (+ *igi*) decet mulieres (paraptum-est mulieribus (verb. matribus) AB, quae promiserunt (verb. pollicitae-sunt) Dei-ministerium per opera bona (operibus bonis AB). 11 Mulier tacite discat omni subditione. 12 Erudire (= docere) mulieribus non praecipio (praes.) nec principalem-esse mariti (maritorum AB), sed ut sit illa (ut sint illi AB) cum-mente-placida. 13 Quia Adam ut-primus creatus-est, et (om et AB) deinde Eva. 14 Et Adam non deceptus-est, mulier autem illa decepta-est et legem [trans]-migravit. 15 Sed vivit (= salvabitur)[15] ex liberorum-positione (= filiorum-generatione), si-igitur manebunt cum-fide et cum-caritate et cum-sanctitate super dignitatem (cum dignitate AB).

3,1 Fidele est verbum[16]: si-igitur aliquis (= quis) episcopatum vult, bonum opus cupit (verb. cor ei-loquitur = desiderat). 2 Fas-est episcopo (verb. episcopi), ut inculpatus sit, unius uxoris maritus, [at]tentus (= sobrius), sanctus, adornatus, hospitum-diligens (= hospitalis), doctus, 3 non (ne AB) vinolentus, non avarus (ne pugnax = litigiosus AB), non despicile lucrans (verb. sibi-adiciens) (om AB), sed placidus (sed benignus AB), non-obiurgans, argentum non-diligens (ne argentum diligens AB), 4 suam domum bene administrans, liberos (= filios)-forte habeat subditos omni dignitate. 5 Si-igitur autem (om autem AB) aliquis (= quis) suae domui providere (verb. componere) non novit (= nescit), quomodo-num Ecclesiis Dei curam praebebit (verb. [re]stituet)? 6 Non neophytum (verb. ne nova-plantatio), ut non (= ne) infletur et in-iudicium procidat (= incidat) daemonis (= diaboli). 7 Sed fas-est (= oportet)ei (om ei AB), ut testimonium-quoque bonum (om bonum AB) habeat ex (= ab) externis ([iis qui] circum AB), ut non in-contumeliam (= in-opprobrium) procidat (= incidat) et in-pedicam daemonis. 8 Diaconi[17] isto-eodem [-modo] sancti, ne (= non) bilingues (verb. duo-loquentes), ne (= non) vino ingenti obtemperantes[18], ne (= non) despicibile lucrantes (verb. sibi-adicientes), 9 habet-forte (= habeat) myste-

---

14 + est = syp. — 15 vgl. syp. : vivens (= vivit) autem. — 16 fidele est verbum = syp. — 17 vgl. syp. : Et etiam diaconi. — 18 vgl. syp. : et non sint intendentes vino multo.

rium illud fidei sancta conscientia (verb. cogitatione). 10 Et hi tententur (= probentur)-adhuc primum, et tunc-adhuc diaconatu-fungentur (imp.), inculpati-forte sint. 11 Uxores eorum isto-eodem[-modo] dignae-forte sint, ne (= non) detrahentes, (+ sed AB) [at]tentae (= sobriae) credentes (= fideles) in omni. 12 Diaconi-forte sint unius uxoris mariti, liberis (= filiis) (+ forte AB) bene praeses (= praesint) (curatores sint AB) et suae domui[19]. 13 Quia (om quia AB) qui bene diaconatu-fungentur, honorem (+ bonum AB) sibi bonum (om bonum AB) reddent et multam permanifestationem fide [in-] Christo Iesu (instr.). 14 Hoc <trans>scribo tibi et spero cito venire me (verb. ventionem meam); 15 si-igitur autem (om autem AB) [re]tardavero, ut scias, quomodo (+ *igi*) fas-est in domo Dei ambulare, quae est Ecclesia Dei vivi, columna et firmamentum (verb. firmitas) veritatis. 16 Et (om et AB) concessu (adv. = manifeste) magnum est Dei-ministerii illud mysterium; Deus (om Deus AB : quod) apparuit carne (carnibus) et (om et AB) iustificatus-est (iustificatum-est AB) spiritu, ostensus-est (ostensum-est AB) angelis, praedicatus (-um AB)-est inter Gentiles (= Gentes), creditus (-um AB)-est mundo (verb. regioni) et exaltatus (-um AB)-est cum-gloria.

4,1 Spiritus autem sanctus manifeste loquitur (= dicit), quia in-postremis temporibus apostatabunt quidam ex (= a) fide et oboedient illi spiritibus seductoribus (seductoribus illis spiritibus AB) et magisterio daemonis (= diaboli), 2 hypocrisi (abl.) (verb. discordia) et verbo mendacii (verb. mendaciloquentiae) cauteriati (deerrati AB) sua mente (verb. cogitatione), 3 detinebunt (= prohibebunt)[20] nuptias et (om et AB) seiungent cibos, quos Deus creavit ad-peremptionem (ad-essam AB) cum-gratiarum-actione propter credentes et [eos] qui noverunt cum-veritate (veritatem AB + CD). 4 Omnis (Quia omnis AB + CD) creatura (verb. creatum) Dei bona est; et nihil est (om est AB) repudiandum cum-gratiarum-actione acceptum (cum-gratiarum-actione [eorum] qui cum-gratiarum-actione accipiunt AB), 5 quia emundatur verbo Dei et oratione. 6 Hoc doce fratribus et eris ut-bonus (et ut-bonus eris AB) minister Christi Iesu et nutrieris verbo (verbis) fidei et bono magisterio, quod-quoque <intro>secutus-es. 7 Inquinatas autem illas et [quas] secundum anum (= et aniles) (secundum senes = seniles AB) ex (= a) fabulis te-abdica (= fabulas devita : AB). Exerce autem (om autem AB) temetipsum in-Dei ministerio, 8 quia carnalis (= corporalis) exercitatio moment[ane]um unum (om unum AB) utilis est; Dei autem ministerium omni (+ *ve*) (= ad-omnia) utile est, quia (om quia AB) pollicitationem habet vitae [quae] nunc (quae-nunc vitae AB) et alterius (= futurae). 9 Fidele est verbum et omni exceptione (= acceptione) dignum. 10 Quia propter hoc laboramus et contumeliis-afficimur, quia (om quia AB)

---

[19] vgl. syp. : domum suam. — [20] vgl. syp. : et prohibentes (= prohibent.)

speramus (+ autem AB) Deo vivo (= in-Deum vivum), qui est vivificator[21] (= Salvator) omnium hominum, magis-adhuc (= maxime) credentium. 11 Manda hoc est doce. 12 Ne-forte quis iuventutem tuam contemnat (verb. contemptibilem faciat), sed notam (= exemplum) fias (= esto) credentibus illis verbo, ambulatione, caritate, spiritu (om spiritu AB), fide, sanctitate. 13 Donec veniam, attende lectioni, consolationi (= exhortationi), magisterio (= doctrinae). 14 Ne negligas (verb. nihil-agentem-facias), quae (+ *ege*) (+ *igi* AB) est tecum, gratiam, quae commodata-est tibi prophetia, (+ et AB) depositione (= impositione) (+ illa AB) manuum presbyterii. 15 Hoc exerce et in hoc esto (sis)[22], ut profectus iste tuus manifestus sit in omni[23]. 16 Attende (verb. cave) tibimetipsi et [in] ministerio illo permane super illos, quia (om quia AB), cum hoc facias (fut.), temetipsum-quoque vivificabis[24] (= salvum-facies) et obtemperantes-quoque tuos.

5,1 Seniorem ne [com]mineris, sed ora (= obsecra) sicut patrem, iuvenes — sicut fratres, 2 seniores matres — sicut matres (matrem AB), iuvenculas (verb. iuvenes) (+ matres AB) — sicut sorores, omni sanctitate. 3 Viduas honora (verb. viduis honorem-da), vere viduas. 4 Si-igitur cuidam viduae liberi (= filii) vel nepotes (verb. Filii(gen.)-filii) positi-sunt, discat (imp.) primum suae domui Dei-ministrationem et honorem-det (imp.) parentibus, quia hoc est bonum et (om bonum et AB) gratum coram Deo. 5 Vera autem vidua (Reapse (om. vera) autem vidua illa est AB) et unica-facta (+ quae AB) sperat in-Domino et permanens est in-precatione et oratione nocte et die. 6 Quae (+ *igi*) autem delectatur, ut-vivax (vivens AB) mortua est. 7 Et hoc manda, ut inculpatae sint. 8 Si-igitur autem (om autem AB) quis suorum et magis-adhuc domesticorum non curator-(curatrix-) erit (non contendet AB), fidem negavit et est ille (illa) incredulo malignior (= deterior). 9 Vidua-forte (+ *igi* AB) adnumerata esto (sit) ne (= non) minus (verb. magis-incompleta) (verb. incompletior AB) sexaginta annorum (sg.), quae facta est[25] unius mariti uxor 10 et[26] (om et AB) in operibus bonis testificata: si-igitur liberos enutrivit, si-igitur hospites hospitio-accepit[27], si-igitur sanctis pedes perlavit, si-igitur tribulatos adiuvit (verb. tribulatis obvenit), si-igitur omne opus bonum <intro>secuta-est. 11 Viduas autem adulescentiores (verb. iuvenibus) devita (verb. recede), quia quando scabiosae (= luxuriatae) factae sunt [quae] Christi (+ *igi*), nubere volunt. 12 Habent illae iudicium, quia primam illam fidem contempserunt (verb. contemptibilem-fecerunt). 13 Et cum hoc (illo AB) (= simul) otium discunt (praes. consuet. AB!) et (om et AB) perambulare a-domo ad-domum (per domos;

---

[21] vivificator = syp. — [22] esto (sis) = syp. — [23] vgl. syp: omni-homini (= unicuique). — [24] vivificabis = syp. — [25] vgl. syp: facta-est. — [26] + et = syp. — [27] vgl. syp: hospites accepit.

verb. ad-domum ad-domum AB), non solum otium[28], sed somnia (pl. t.) et percontationem et loquuntur (praes. consuet.) nefarium. 14 Volo igitur iuniores nubere (verb. iuvenum nuptias), liberos ponere (verb. liberorum-positionem), domus prehensionem et nec (neque adhuc AB) unam (+ aliquam AB) causam dare (causam-dent AB) hosti ad-locum (= loco) insultationis (insultationis locum AB). 15 Quia nunc (+ *ve*) quaedam subversae-sunt post daemonem (= diabolum). 16 Si-igitur quis (verb. aliquis) credens[29] habet (verb. ei-est) viduas (viduas habet AB), ille satis faciat (imp.) (satis faciat ille AB) illis et ne gravet (+ ille CD) Ecclesiam, ut aliis viduis satis sit (= sufficiat). 17 Qui bene ductant[30] (= praesunt) presbyteri, duplicis (verb. duae portionis) honoris digni sunto (sint), magis (= maxime) autem, qui laborant verbo et magisterio. 18 Quia loquitur liber[31] (= dicit Scriptura): Bovi [aream-]exterenti (= trituranti) non alligabis os, et: Dignus est operarius mercede sua. 19 Propter presbyterum accusationem ne sustineas (= accipias), at (= nisi) duobus et [32]tribus testibus. 20 Et (om et AB) [eos] qui (+ *igi*) peccabunt[33], coram omnibus convince, ut alii illi timeant[34]. 21 Testor (+ ego AB) coram Deo et Domino (om Domino AB) Iesu Christo[35] et electis angelis, ut hoc conserves (= observes) praeter dubitationem (= sine praeiudicio), nihil facias cum-oculorum-[ac]ceptione. 22 Manus cito (cito-cito AB + CD) ne cui deponas, neque communices aliis (= alienis) peccatis temetipsum ut-sanctum conserva. 23 Ne aquam solum (solum aquam AB) bibas, sed vino-quoque pusillo utere (vinum-quoque pusillum ministra AB) propter stomachum et propter frequentem (verb. frequenter) infirmitatem tuam. 24 Quorundam hominum peccata praevie manifesta sunt et ante ductant (= praecedunt) ad-iudicium, quosdam autem (om autem AB) subsequuntur (verb. post[eriora] <intro>-sequuntur). 25 Isto-eodem-modo opera bona praevie manifesta sunt; et si aliter quis (verb. aliquis) habebit (et si aliud quiddam (= alia quaedam) sunt AB), abscondi non potest (verb. potestas-ei-est).

6,1 Quanti (+ *igi*) (= quicumque) sunt subter iugo servitutis[36], suos illos dominos omni (+ *ve*) (om *ve* AB) honore adnumerent, ut non (= ne) nomen Dei et magisterium hoc blasphemetur. 2 Qui fideles (verb. credentes) habent dominos, ne contemnant, quia fratres sunt, sed magis (magis-adhuc AB) serviant, quia fideles (verb. credentes sunt) et dilecti et, (om et AB) benefacti adiutores. Hoc doce et consolare (= cohortare). 3 Si-igitur quis (verb. aliquis) aliud erudiat et non veniet ad-vitalitatem illorum sermonum (verb. verborum)

---

[28] vgl. syp: segnitiem. — [29] vgl. syp: si quis credens (credulus) aut credula (!). — [30] vgl. syp: se-ducunt (= se-gerunt). — [31] vgl. syp: liber (scriptum). — [32] et = syp. — [33] vgl. syp: et eos qui peccant(es). — [34] timeant = syp. — [35] vgl. syp: et Domino nostro Iesu Christo. — [36] servitutis = syp.

Domini nostri Iesu Christi et Dei-ministerii huius super (= secundum) magisterium (huius magisterii AB), (+ ille AB) inflatus est, (+ et AB) nihil novit. 4 Sed aegrotus (aegrotatus AB) est (+ ille AB) propter quaestionem et verborum obiurgationes (verbi obiurgationem AB), ex quo fiunt (verb. operantur pass.) invidiae (invidia AB), contraitiones (= offensiones) (contraitio = offensio AB), blasphemiae malae, 5 cordis-furores (= conflictationes), percorruptibilium hominum mens (verb. cogitatio) et indigentium (= privatorum) ex veritate[37], qui cogitant (cogitabant AB), quoniam quaestus est Dei-ministerium; recesserunt ex (= ab) talibus illis (om recesserunt ex talibus illis AB)[38]. 6 Reapse autem est quaestus magnus Dei-ministerium cum-sufficientia. 7 Nihil (quia nihil AB + CD) apportavimus ad-regionem (= in-mundum); [ap]paret, quia nihil efferre quid possumus (verb. potestas-nobis-est. 8 Si habebimus (Habemus-forte AB) autem escam et velamentum corporis huius (verb. carnium harum) (om corporis huius AB), satis-fiamus (= contenti-simus) nos (et hoc satis-sit nobis AB). 9 Qui autem volunt divites-fieri (verb. divitias), incidunt (verb. accidunt) (praes.; it. AB) in-tentationem et in-pedicam et in-concupiscentias multas ignotas (in-concupiscentiam multam ignotam AB) et vexantes (= nocentes) vexantem (= nocentem) AB), quae mergunt homines ad-interfectionem (= in-interitum) et ad-perditionem. 10 Quia radix est omnium malorum (omnis improbitatis AB) argenti-dilectio[39], quam (+ *igi*) aliqui (= quidam) concupiverunt et deerraverunt ex (= a) fide (a-fide AB) et semetipsos iniaculati-sunt in-afflictiones multas (in-afflictionem multiformem AB). 11 Tu autem, o (om o AB) homo Dei, hoc fuge (+ et AB + CD) <intro>sequere iustitiam, Dei-ministerium, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem (pacem AB); 12 certa certamen illud (om illud AB) bonum fidei, amplexare (+ illam CD) aeternam vitam (constrictam-fac vitam illam aeternam AB), in qua-quoque (om-quoque AB) vocatus-es (verb. apparere factus-es), et confessus-es bonam illam (om illam AB) confessionem coram multis testibus. 13 Mando (= praecipio) tibi coram Deo, qui viva (vivos) facit omnia (omnes), et Christo Iesu (Iesu Christo AB)[40], qui (+ *igi*) (om *igi* AB) testatus-est sub Pontio Pilato bonam illam (om illam AB) confessionem, 14 conservare tibi (= te) mandatum illud integre et inculpate usque ad apparitionem Domini nostri Iesu Christi, 15 quem (+ *igi*) in-temporibus suis (in-tempore illo suo AB)[41] ostendet beatus ille et solus potens Rex regum et Dominus dominationum[42], 16 qui solus (solus qui AB) habet immortalitatem et lumen inhabitat (verb. commorans est) inaccessibilem,

---

[37] vgl. syp.: et privati ex veritate. — [38] + tu autem recessisti ex (= ab) his syp. — [39] vgl. syp : dilectio argenti. — [40] Iesu Christi syp. — [41] in tempore suo = syp. — [42] dominationum = syp.

quem nemo vidit ex hominibus[43], nec videre potest (verb. potentia-ei-est), cuius (= cui)est honor et potentia aeterna. Amen (amin) (amen AB).
17 Divitibus illis in-hac regione manda, ut non (= ne)[44] se-[ex]altent, nec (neque AB) sperent in-divitiis his (om his AB) incertis (verb. non-apparentibus adj.), sed in-Deo vivo[45], qui commodat nobis omnia (verb. omne + *ve*) abunde (verb. diviter) ad-delectamentum (verb. ad-delicatum), 18 bonum (et bonum AB) operari (verb. ad-boni opus), divites-fieri in operibus bonis (in bonis operibus AB), munifice tradentes sunto (sint), communicent[46],
19 et thesaurizent[47] sibimetipsis fundamentum bonum propter futurum (verb. alterum) tempus, ut comprehendant (verb. sibi-praecaveant) aeternam (veram AB) illam vitam. 20 O Timothee, depositum illud conserva et recede ex (= a)[48] [con]taminatis illis vanarum vocum (novarum-vocum AB) et ex (= a) (om ex AB) oblocutionibus illis cum-mendaciloquentia nominis (in-nomine AB) scientiae (verb. cognitionis), 21 quam (+ *igi*) quidam (verb. aliqui) pollicebantur et ex fide (in-fide AB) vani exciderunt. Gratia tecum. Amen (amin; amen AB).

Ad Timotheum Epistola Sancti Apostoli Pauli Secunda

1,1 Paulus, Apostolus Christi Iesu voluntate Dei, secundum pollicitationem illam vitae (om vitae AB) per Christum Iesum (Christi Iesu AB), 2 Timotheo, dilecto libero (= filio), gratia (+ et AB), misericordia (+ et AB), pax[1] per Deum Patrem et Christum Iesum Dominum nostrum (Dominum nostrum Iesum Christum AB)[2]. 3 Gratias-ago Deo, cui ministro (+ ego AB) ab initio sancta (= pura) mente (verb. cogitatione), sicut (+ *igi*) indeficienter habeo propter (= de) te memor[iam] in orationibus meis nocte et die. 4 Et mihi-libet (= desidero) videre te (verb. visum tuum)[3], in-recordationem-mihi-veniunt lacrimae istae tuae, ut cum-gaudio (gaudio AB + CD) implear.
5 Recordor (recordatus-sum AB), quae (+ *ege*) est tecum (= in te) imperdubitabilis (= sine simulatione) fides, quae <per>habitavit primum cum avia (verb. matris-matre) tua Lydia (ludiay!) (ludē AB) et cum matre tua Eunice (evni ki) (evnikē AB), et mihi-credibile-est, quia tecum-quoque (+ hereditabit AB). 6 Propter quod recordari-facio te revivificare fervide gratiam illam Dei, quae est tecum impositione (verb. depositione) (+ illa

---

[43] ex hominibus = syp. — [44] ut non (= ne) = syp. — [45] + vivo = syp. — [46] vgl. syp : et sint faciles ad-tribuendum et ad-communicandum. — [47] vgl. syp : et ponant. — [48] vgl. syp : et effuge ex.

[1] gratia et misericordia et pax = syp. — [2] vgl. syp : et a Domino nostro Iesu Christo. — [3] vgl. syp : et exopto videre te.

AB) manuum mearum. 7 Quia non commodavit (= dedit) nobis Deus spiritum timiditatis, sed virtutis et caritatis et sanctitatis. 8 Ne igitur te-pudeat testimonium illud Domini nostri, neve ego ligatus hic eius, sed compatere (imp.) Evangelio illi potentiā Dei, 9 qui (+ *igi*) salvavit nos et vocavit (verb. [ap]parere-fecit) nos vocatione (verb. citatione) illa sancta non propter opera nostra, sed sua voluntate et gratia, quae commodata-est nobis per Christum Iesum ante (verb. anterior) tempora illa aeterna, 10 quae manifestata-est nunc apparitione illa vivificatoris[4] (= Salvatoris) nostri Iesu Christi, qui (+ *igi*) abolevit mortem et illuminavit vitam[5] et incorruptibilitatem Evangelio illo, 11 propter quod statutus sum ego ut-praeco et ut-Apostolus et ut-magister Gentilium (= Gentium). 12 Propter quod-quoque hoc patior, sed non me-pudet. Quia novi, cui credidi et mihi-credibile-est (= persuasus sum), quia potens est (verb. potentia-ei-sita-est), depositum meum conservare in-altera (= secunda) illa die. 13 Ut-notam (= formam) habe vivacitatis verbum illud (cum-vivacitate verba illa AB), quod (quae AB) audisti ex (= a) me (ex me audisti AB) fide[6] et caritate Christi Iesu. 14 Bonum illud (om illud AB) depositum conserva Spiritu sancto, qui (+ *igi* AB) <per>habitavit[7] nobiscum. 15 Scis sane hoc, quia reliquerunt me omnes, qui sunt in Asia, qui sunt[8] Phigelos (Phrigelos AB) et Hermogenes (Ermogeni) (Ermogenē AB). 16 Tradat (imp. = det) Dominus misericordiam (misericordiam Dominus AB) Onesiphori domui, quia multipliciter me refrigeravit (verb. requiem-praestitit) et catena haec mea (ligamen hoc meum AB) non [ut-]pudor ei-parebat, 17 sed venit ad-Romam (= Romam) et (om et AB) perfestinanter (festinanter AB) quaerebat me et me-invenit[9]. 18 Tradat (imp. = det) illi Dominus invenire misericordiam per Dominum in illa die; et quantum (+ *igi*) in-Epheso mihi-ministravit (+ mihi AB), melius tu scis.

2,1 Tu autem, fili (verb. liber) mi, confortare gratiā in-Iesu Christo (instr.), 2 et quid (+ *igi*) (= quod) audivisti ex (= a) me per-multos-testes (instr.), hoc commenda credentibus (= fidelibus) hominibus, qui praevalentes (= idonei) erunt alios-quoque docere. 3 Tu igitur (om tu igitur AB) tribulationem perfer, sicut bonus curator[10] Christi Iesu. 4 Nemo curator[11] adhaeret (adhaerens est (praes. consuet.) AB) regionis (= mundi) operibus (operi AB), ut praetori (verb. populi-capiti) illi placeat (verb. gratus sit). 5 Et (om et AB) si-igitur quis (verb. aliquis) contendet-quoque curator erit AB), non coronatur (verb. coronatus fit) (non coronabitur (verb. coronatus fiet AB), nisi (si-igitur non = nisi AB) legitime contenderit (contendet AB). 6 Labo-

---

[4] vivificatoris = syp. — [5] vgl. syp : qui abolevit mortem et monstravit vitam. — [6] quod audisti ex me fide = syp. — [7] vgl. syp : habitavit. — [8] vgl. syp : qui sunt ex iis. — [9] vgl. syp : invenit me. — [10] vgl. syp : servus bonus.

rantem illum terrae-operatorem (= agricolam) fas-est (= oportet) primum fructum accipere. 7 Agnosce, quod (+ *ese*) tibi-loquor (= dico) (loquor (= dico) tibi AB). Quia commodabit tibi Dominus animadversionem (= intellectum) in omni. 8 Recordare Iesum Christum, surrectum a-mortuis, ex generatione David, secundum (verb. similiter c. dat.) Evangelium illud meum (AB + CD), 9 in quo malignum video usque ad ligamen (= vincula) sicut malefactor (verb. maligni-operator); sed verbum illud Dei non colligatum est. 10 Propter hoc omne perfero propter electos illos, ut illi-quoque vitam inveniant[12] per Christum Iesum cum (verb. apud) gloria aeterna. 11 Fidele est[13] verbum, quia (om quia AB) si-igitur cum (verb. apud) Christo (+ illo AB) exstirpabimur, cum illo-quoque vivemus[14]. 12 Si-igitur perferemus, cum illo <per>regnabimus[15]; si-igitur negabimus, ille-quoque negabit nos. 13 Si-igitur non credemus, ille ut-fidelis (fidelis AB) manet; negare semetipsum non potest (verb. potestas ei-est). 14 Hoc recordari-fac coram Deo et testare[16], ne verbis obiurgationis [quod] adnihil utile (verb. usuale) [est] ad-subversionem audientium illorum. 15 Festina temetipsum ut-electum praestare coram Deo, ut-operarium non pudoreaffectum, dirigere verbum illud veritatis. 16 [Con]taminata autem illa et vanas voces devita (verb. recede), quia amplius progressūs-faciunt iniquitate (verb. illegalitate) (in-impietate AB), 17 et verbum eorum, sicut cancer, pascuum inveniet (invenit it. AB). Qui (Qui + (*igi*) AB sunt Hymenaeus (wimenos) et Philetus (philitos; Philetos AB), 18 qui (+ *igi*) a-veritate apostataverunt (peccaverunt-in veritatem AB), loquuntur (= dicunt), quoniam: surrectio (= resurrectio) nunc (+ *ve*) fuit (facta-est), et subvertunt quorundam fidem (verb. ex-fide AB). 19 Firmum autem illud firmamentum manet, et habet sigillum hoc: »Novit Dominus, qui (+ *igi*) sunt eius« et: »Recedat (imp.) ex (= a) falsitate omnis, qui nominabit (verb. nomenlocabit) (qui nominat (verb. nomen locat) AB) nomen Domini.« 20 In domo magna non est vas [quod] auri (= aureum) solum et [quod] argenti (= argenteum), sed [quod] ligni-quoque (= etiam ligneum) et [quod] argillae (= fictile), quoddam ad-honestum et quoddam ad-inhonestum. 21 Si-igitur quis (verb. quidam) emundaverit semetipsum ex (= ab) his (ex hoc omni AB), erit (fiet AB) ille vasculum (= vas) honestum, sanctum et utile Domino (verb. Domini) propter omne opus bonum (omnis operis boni AB) praeparatum. 22 Iuventutis autem illas (om illas AB) concupiscentias fuge[17] (+ et AB + CD) <intro>sequere iustitiam, fidem, caritatem, pacem cum illis, qui appellant Dominum corde sancto. 23 Fatuis (verb. [quibus] fatuitatis)

---

11 vgl. syp: curator. — 12 vgl. syp: inveniant vitam. — 13 + est = syp. — 14 vgl. syp: etiam cum eo vivemus. — 15 vgl. syp. etiam regnabimus cum eo. — 16 + tentare = syp. — 17 vgl. syp: ab omnibus concupiscentiis pueritiae (iuventutis) fuge.

autem illis et ex (= ab) indoctis quaestionibus te-abdica (et [ab] indoctis conquisitionibus (= quaestionibus) recede AB); scis, quia gignunt obiurgationem. 24 Servo autem Domini non fas-est, se-obiurgare, sed ut sit placidus et benignus ad<versus> omnes (benignus (om placidus et!) ad<versus> omnes AB), docens (= docibilis), insons, 25 cum-pace docens resistentes illos, si solum (adv.) commodet (fut.) illis Dominus paenitentiam ad-cognitionem veritatis, 26 et [ut] perattenti-sint ex (= a) pedica illa (om illa AB) daemonis (= diaboli) captati illi (qui (+ *igi*) captati-sunt AB) per illum secundum voluntatem eius.

3,1 Hoc autem scito, quia in-postremis diebus pervenient tempora mala. 2 Et[18] erunt homines seipsos diligentes (= amantes), argentum diligentes, elati (= arrogantes : om AB), seipsius-adulatores (om seipsius-adulatores AB), superbi, blasphematores, parentibus inoboedientes, ingrati, indigni, sine-caritate, 3 implacabiles, detrahentes, impatientes, immites (om immites AB), inexpiablies, non-satisfacti (om non-satisfacti AB), boni-osores, 4 proditores, procaces, tumidi (inflati AB), voluptatem-diligentes (verb. concupiscentiam : cordis-dictionem!) magis quam Deum-diligentes (magis quam in-Dei-dilectione AB), 5 habebunt imaginem (vestiti-erunt imagine (verb. eis-vestitum-erit imago) AB) Dei-ministerii (=pietatis) et[19] potentiam eius negabunt. Et ex (= ab) his-quoque recede ([ex] illis recede AB). 6 Quia [qui] ex his sunt, qui intrant in-domos et abripiunt (verb. diripiunt) matres (= mulieres), oneratas (verb. congregatas) peccatis, acquirunt concupiscentias (verb. cordis-dictiones) varias (verb. quaslibet alias) (concupiscentiam multam AB), 7 omnino (+ *ve*) discunt (semper discunt (praes. consuet.) AB) et nequaquam (= nunquam) in-cognitionem veritatis praevalentes sunt (= possunt) venire. 8 Sicut (+ *igi*) Iannes (iane) et Mambres (mambre) contraibant Moysi (mose) (insurgebant Moysen AB), isto-[modo] (= sic)-quoque hi contraeunt veritati, homines depravati (corrupti AB) mente (verb. cogitatione), imperiti fide. 9 At (Sed AB) non progressūs-facient) magis, quia stultitia (mens AB) eorum manifesta erit omnibus, sicut (+ *igi*) eorum (= illorum) fuit. 10 <Introrsum> secutus es (Tu autem secutus-es AB) meum magisterium (= meam doctrinam) (+ ordinationem) (= ordinem AB), promptitudinem, fidem, longanimitatem, caritatem, patientiam, 11 persectationes, passiones, quantum occucurrit mihi in Antiochia (antiok'ia), Iconio (ikonia) (+ et AB), Lystris (lustra) (lwistra AB). Quantas persecutiones pertuli, et ex omnibus salvavit me Dominus. 12 Et omnes (+ *ve*), qui volunt (volent AB) cum-Dei-ministratione (= cum pietate)[20] vivere (vivere cum-Dei-ministratione AB) per Christum Iesum, persequentur. 13 Improbi autem homines et praestigiatores proficient (verb. profectūs-facient) ad-

---

[18] + et = syp. — [19] et = syp. — [20] vgl. syp : in timore Dei.

<versus> peius (in-peius AB), decipient et decipientur. 14 Tu autem permane super hoc, quod-quoque didicisti et credidisti, scis[21], ex (= a) quo (interrog.) didicisti, 15 et quia ex (= a) pueritia divinos libros nosti, qui possunt (verb. praevalentes sunt) dedocere te (verb. tibi) (te (verb. tibi) dedocere AB) ad-vitam[22] (propter vitam AB) fide (om fide AB) [quae] Christo Iesu (per Christum Iesum AB). 16 omnis liber[23] a Deo spiritualis (= inspiratus) (Dei-spiritus [est] AB) et utilis ad-eruditionem est et (om est et AB) ad-argumentum et (om et AB) ad-iustificationem et (om et AB) ad-educationem iustitiae[24], 17 ut (+ nunc + *ve* AB) perfectus (om perfectus AB) sit Dei homo ille (ille homo AB), ad<versus> omne opus bonum confirmatus (verb. perfirmatus).

4,1 Testor ego[25] coram Deo et Domino Iesu Christo[26], qui <e>iudicabit vivos et mortuos secundum apparitionem eius et regnum (verb. regimentum) eius : 2 Praedica verbum, insta ex-tempore intempestive, convince, minare et consolare omni longanimitate et magisterio (= doctrina), 3 quia erit tempus, ubi (temp.) vitalitatis (= sanitatis) hoc (huius AB) magisterium non sustinebunt, sed secundum concupiscentiam (+ suam AB) sibimetipsis <sibi->congregabunt magistros (magisterium AB) prurientibus auribus (abl. instr.). 4 Et a veritate audibilia sua (= aures suas) (eorum AB) retrorsum-convertent (= avertent) et in-fabulationem revertentur. 5 Tu autem [at]tentus (= sobrius) esto in omni, malignum vide, opus operare (= fac) Evangelistae, ministerium tuum bene consumma. 6 Quia ego nunc en sacrificor, et tempus illud reversionis meae pervenit. 7 Certamen bonum certavi, cursum consummavi, fidem conservavi. 8 Abhinc éxspecto ego iustitiae illam coronam, quam commodabit mihi Dominus in illa die, iustus ille iudex; non solum-tamen mihi, sed omnibus, qui perdilexerunt apparitionem[27] eius. 9 Festina venire ad-me cito. 10 Quia Demas (dema) reliquit me et perdilexit (= amavit) regionem hanc (= mundum hunc)[28] et abivit ad-Thessalonicam (t'esalonike), Crescens (kriste !) (krispe AB) ad-Galatiam, Titus (tite) ad-Dalmatiam, Lucas (luka)[29] est unicus mecum. 11 Marcum (markoz) (Markos AB) suscita et conduc tecum, quia usualis (= utilis) est ille (om ille AB) in-ministerio. 12 Tychicum (twik'ikos) (Twik'ike AB) emisi ad-Ephesum (ep'eso). 13 Penulam, quam reliqui in-Troade apud Carpum (karpos), cum venies[30], recipe et libros-quoque (+ illos AB), magis-adhuc (= maxime) membranas (verb. [quod] libr(orum) coriorum). 14 Alexander (alek'sandre) aerarius multum malum (= multa mala) devovit mihi; rependet

---

[21] scis = syp. — [22] ad-vitam = syp. — [23] liber (scriptum) = syp. — [24] iustitiae = syp. — [25] + ego = syp. — [26] vgl. syp : et Domino nostro Iesu Christo. — [27] vgl. syp : qui dilexerunt manifestationem (revelationem). — [28] vgl. syp : et dilexit mundum hunc. — [29] 11 (!) Lucas (luka) AB + CD. — [30] cum venies = syp.

illi Dominus secundum opera eius. 15 Quem tu-quoque cave, quia perquam (= valde) restitit ille (om ille AB) nostris verbis (verbis nostris AB). 16 In-prima illa oblocutione (= apologia) nemo <con>astitit mihi, sed omnes reliquerunt me (me-reliquerunt AB). Ne adnumeretur illis. 17 Dominus autem mihi — <con>astitit et confortavit me, ut per me praedicatio haec (illa AB) consummetur et audiant omnes Gentiles (= Gentes), et effugi (+ ego AB) ex ore leonis .18 Et[31] (om et AB) salvavit me Dominus ex (= ab) omni opere malo et vivificabit me[32] in-regno[33] eius (= suo) <super>-caelorum (= caelesti), cui est gloria de-aeternitate [usque]-ad-aeternitatem. Amen (amin; AB : Amen). 19 Salutem (verb. interrogationem) dic Priscillae (priskila; Priska AB)[34] et Aquilae (akwila) et Onesiphori (onisip'ore; AB : Onesip'ore) domui. 20 Erastus (erastos) <con>stetit (= remansit) in Corintho (in-Corintho AB), Trophimum (trop'ime) autem (om autem AB) reliqui in-Mileto (meliton; AB : Meletos) infirmum. 21 Festina ante hiemem venire. Salutant te (verb. interrogant te) Eubulus (evbulos) et Pudens (pude; AB : Pudes, CD : Pudis) et Linus (linos) et Claudia (klavdia) et fratres omnes (omnes fratres AB). 22 Dominus noster Iesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum. Amen[35] (amin; AB : Amen, CD : Amin).

Ad Titum Epistola Sancti Apostoli Pauli

1,1 Paulus, servus Dei et Apostolus Christi Iesu[1] (Iesu Christi AB) secundum fidem electorum Dei et cognitione (= agnitione) veritatis, quae est Dei-ministerii (= pietatis), 2 spe vitae aeternae, quam (+ *igi*) pollicitus-est (nobis-pollicitus-est AB) non-mendax Deus ante (verb. anterior c. gen.) tempora (+ illa AB) aeterna, 3 manifestavit autem (qui (+ *igi*) apparuit AB) in-temporibus suis verbum illud eius (= suum) praedicatione, quae credita est mihi praecepto Dei vivificatoris (= salvatoris) nostri[2], 4 Tito (tite) uno-corde filio (verb. libero) secundum fidem: gratia, misericordia[3] (om misericordia AB) et pax per Deum Patrem et per Dominum (om Dominum AB) Iesum Christum, vivificatorem[4] nostrum. 5 Propter hoc reliqui te in Creta (krite), ut incompletum illud componas et statuas per [singulas] civitates presbyteros, sicut (+ *igi*) ego praecepi tibi, 6 qui erit (= sit) inculpatus, unius uxoris maritus, liberos (= filios)-forte habeat credentes, (+ et AB) ne-forte accusati sint (verb. sunt) propter [con]tamina-

---

31 + et = syp. — 32 vivificabit me = syp. — 33 in regno = syp. — 34 Priscillae = syp. — 35 + Amen = syh.

1 Christi Iesu = syh. — 2 vivificatoris nostri = syp. — 3 misericordia = syh. — 4 vivificatorem nostrum = syp.

tionem vel inobsedientiam. 7 Quia oportet (verb. fas-est) episcopum integrum-esse (inculpatum-esse AB), sicut Dei servum (villicum AB), nón (verb. ne) temerarium, nón (neque AB) irracúndum, nón vinolentum, nón pugnacem, nón despicile (gen.)-lucrans: 8 sed hospitem-diligentem[5], bonum-diligentem[6], sanctum[7], iustum, dignum, patientem (= continentem), 9 sustinentem secundum (verb. similiter c. dat.) magisterium (= doctrinam) illud fidei verbi[8], ut praevalens (= potens) sit consolari-quoque in magisterio illo (om illo AB) (= in doctrina illa : om illa AB) vitalitatis (= sanitatis) et obloquentes illos convincens. 10 Quia sunt multi in-obtemperantes-quoque (om quoque AB) et (om et AB) vanum (verb. futilem) loquentes et (om et AB) ment(is)-deceptores, magis (= plus) autem [qui] ex circumcisione illi, 11 quos oportet (verb. fas-est) os-occludere[9] (os prosternere AB), qui (+ *igi*) omnes domūs subvertunt (retrorsum-convertunt AB), docent, quod (+ *igi*) (om *igi* AB) non oportet (verb. fes est), propter despicibilem adiect[io]nem (= despicibile lucrum). 12 Dixit aliquis (= quidam) ex illis, proprius (verb. suus) (+ *ve*) eorum propheta : Cretenses semper mendaces, bestiae malae[10], ventres otiosi[11]. 13 Testimonium hoc est verum. Propter hoc[12] convince illos severe (verb. praerupte), ut vivaces (= sani) sint fide. 14 Et (om et AB) ne oboediant[13] Iudaicis fabulis et mandatis hominum, qui retrorsum-conversi erunt ex (= a) veritate. 15 Quia (om quia AB) omne (+ *ve*)[14] sanctum est propter sanctos; propter inquinatos autem et (+ propter AB) incredulos nihil est sanctum (sanctum est AB), sed coinquinatum est eorum cor-quoque et mens (verb. cogitatis)-quoque. 16 Deum confitentur, quoniam noverunt, operibus autem (et operibus : om autem AB) negant (verb. negationem-faciunt), despicibiles sunt et inoboedientes et ad<versus> omne opus bonum imperiti.

2,1 Tu autem loquere, quod decet (paraptum-est AB)[15], vitalitatis (= sanitatis) (+ illius AB) illam (om AB) doctrinam (verb. magisterium) : 2 Presbyteri (= senes)[16] [at]tenti sunto, digni, sancti, vivaces (= sani) fide, caritate, patientia; 3 seniores matres (= anūs) isto-eodem-modo statu-sedato speciosae, nón detrahentes, nón vino ingenti obtemperantes, (+ sed AB) boni (gen.)-magistrae, ut dedoceant adulescentibus (verb. iuvenibus) illis (om illis AB) maritos-diligentes esse, liberos-diligentes (+ -esse AB), 5 sanctas, integras[17], domum prehendentes (= domūs curam habentes), benignas, subditas suis maritis, ut non (= ne) verbum (+ illud AB) Dei

---

[5] vgl. syp : diligentem hospitem peregrinum. — [6] vgl. syp : diligentem bona. — [7] vgl. syp : mundum (= sanctum). — [8] vgl. syp : verbi fidei. — [9] vgl. syp : occludere ora eorum. — [10] bestiae malae = syp. — [11] otiosi = syp. — [12] propter hoc = syp. — [13] vgl. syp : et ne consentiant. — [14] vgl. syp :omnia enim. — [15] vgl. syp : aliquid quod decet. — [16] vgl. syp.: senes (presbyteri). — [17] vgl. syp : ut sint pudicae, sanctae.

blasphemetur 6 Iuvenes patres isto-eodem [-modo] ora, ut sancti sint. 7 Propter omne (+ *ve*) (Ante omne AB) temetipsum ut-exemplum (verb. ut-notam) praebe (imp. II AB) (verb. trade) bonorum operum, in doctrina (verb. magisterio) illa incorruptibilitatem, dignitatem, <per>incorruptionem (om <per>incorruptionem AB), 8 verbum vivax (acc.), irreprehensibile, ut adversarium (verb. resistentem) (+ illum AB) pudeat, et ut (om ut AB) non habeat [ad]versus nos loqui (= dicere) malum. 9 Servi suis dominis subditi-sunto et (om et AB) in omni grati sunto, nón (verb. ne) abloquentes, 10 nón fraudatores, sed in omni (+ *ve*) fidem ostendant (conj.) bonam, ut doctrinam (verb. magisterium) illam vivificatoris[18] nostri Dei adornent (conj.) in-omni (+ *ve*) (om *ve* AB). 11 Quia apparuit gratia illa Dei ut-vivificatoris omnibus hominibus, 12 ad-eruditionem nostram, ut negemus (verb. negationem faciamus) impietatem et mundi (verb. regionis) concupiscentiam[19] (concupiscentiam mundi (verb. regionis AB), cum sanctitate et cum-iustitia et cum-Dei ministerio vivamus in-hoc mundo[20] (verb. regione), 13 et exspectemus (fut.) beatam illam spem et apparitionem gloriae (in-gloria AB) Dei et vivificatoris[18] nostri Iesu Christi, 14 qui (+ *igi*) tradidit semetipsum propter nos, ut salvaret nos ex (= ab) omni iniquitate et nos-emundaret sibimetipsi ad-populum redditum, ad-imitatorem bonorum operum. 15 Hoc loquere et consolare et convince omni praecepto, ne-forte quis contemnat te.

3,1 Recordari-fac (= admone) illos principationibus et potestatibus subditos-esse et fideles-esse, et ut (om ut AB) ad<versus> omne opus bonum praeperati sint (esse praeparatos AB), 2 ne-forte cui blasphement, non-obiurgantes sint, (+ et AB) benigni, omnem (+ *ve*) ostendant mansuetudinem ad<versus> omnes homines. 3 Quia fuimus aliquando nos- quoque insipientes et inoboedientes, (+ et AB) deerrati et serviebamus concupiscentiis et gustibus (= voluptatibus) multis, in-improbitate et in invidia fuimus, <per>attristati et odientes (verb. osores) invicem. 4 Quando autem bonitas et hominum-dilectio apparuit vivificatoris (= salvatoris)[18] nostri Dei, 5 non ex operibus iustitiae, quae (+ *igi*) (om *igi* AB) operati-sumus (= fecimus) nos, sed misericordiā sua (eius AB + CD) salvavit nos, lavacro (verb. lavatione) illo regenerationis (verb. secundo-generationis) (+ et AB) renovatione (verb. novitate) Spiritus sancti, 6 quem (+ *igi*) effudit (verb. impandit super nos diviter per Iesum Christum vivificatorem (= Salvatorem)[18] nostrum. 7 Ut iustificemur[21] gratiā illā eius (eius illā gratiā AB) et [22]heredes fiamus secundum spem (+ illam) vitae aeternae. 8 Fidele est verbum[23], et propter illa-(hoc-AB)-quoque volo te confirmare (verb. perfirmare), ut

---

[18] vivificatoris = syp. — [19] vgl. syp : desideria mundi. — [20] vgl. syp : in mundo hoc. — [21] iustificemur = syp. — [22] + et = syp. — [23] fidele est verbum = syp.

solliciti-sint super bona opera stare (nobis operibus prostare AB) credentes (+ hi AB) Deo (gen.); quia (om quia AB) hoc est bonum et utile hominibus. 9 A-stultis (verb. [quae] falsitatis) (+ autem AB) illis quaestionibus et genealogiis (verb. tribūs-[ad]numerationibus; vanis verbis AB) et contraitionibus (= contentionibus) et obiurgationibus legis recede (= te-averte), quia sunt inutiles et vanae (verb. futiles). 10 Ab-haeretico (Ab haeresiota + autem illo AB) homine post unam et secundam (verb. duo[24]) doctrinam recede (= te-averte). 11 Sci[25], quia subversus est istiusmodi (= talis) ille et peccat et est ille a-se (a-semetipso AB) <per>iudicatus. 12 Ubi (temp.) misero ad-te Artemam (arteman; AB : Artema) aut Tychicum (twik'ikos), festina venire ad-me in-Nicopolim, quia ibi [mihi-] elegi (mihi-elegi AB) (= statui) hiemare. 13 Zenam (zinan; AB : Zenan) legis-scriptorem (= legisperitum) et Apollo (apolo) cito abmitte, et (ut AB) ne-forte quid desit illis (om illis AB). 14 Discant nostri-quoque illi boni (gen.) operi [se-]praestare propter necessarios illos usūs (verb. usualia) (propter involentiam illam (= nonvoluntarium usum) AB), ut non sint infructuosi (infructuosi sint CD). 15 Salutant (verb. <se->interrogant) te [qui] mecum omnes. Salutem-dic (verb. interrogationem-dic)[iis], qui diligunt nos cum-fide. Gratia cum vobis omnibus. Amen (amin; AB : Amen).

Ad Philemonem epistola Sancti Apostoli Pauli

1 Paulus, vinctus Christi Iesu, et Timotheus (timote) frater Philemoni (p'ilimon) (Philemon AB) dilecto et coadiutori nostro, 2 et Appiae (app'ia) (Amp'ia AB), sorori dilectae[1] (om dilectae AB) et Archippo (ark'ipos), commilitoni (concuratori AB) nostro et domūs tuae conciliis (= Ecclesiae)[2]: Gratia vobis et pax per Deum Patrem nostrum et Dominum (+ nostrum) Iesum Christum. 4 Gratias-ago Deo mes, semper memor[ia]m tuam facio[3] in orationibus meis. 5 Audio tuam istam caritatem, quam habes ad<versus> Dominum Iesum Christum et ad<versus> omnes sanctos. 6 Ut participatio (= communicatio) ista fidei tuae obveniens (= efficiens) fiat cognitione omnis (+ *ve* AB) boni quod est inter nos ad<versus> (per AB) Christum Iesum. 7 Quia gaudium magnum habeo[4] (habebam AB) et consolationem propter caritatem tuam, quia viscera sanctorum requieverunt (verb. requieta sunt) per te (propter te AB + CD), frater. 8 Unde quoque (= propter quod) (propter hoc AB) multam (ingentem AB) audaciam (= fiduciam) habeo per

---

[24] vgl. syp : duas [vices]. — [25] vgl. syp : et sis sciens.

[1] vgl. syp : et Appiae dilectae nostrae. — [2] vgl. syp : et ecclesiae (verb. conventui) [quae] in domo tua. — [3] vgl. syp : semper, et memoriam-facio tui (verb. tibi). — [4] habeo = syp. —

Christum (+ Iesum AB) praecipere tibi [id quod] conveniens (tibi facile [est] AB). 9 Propter caritatem magis adhuc te-oro[5] talis (+ *ese*) (verb. huiusmodi hic), sicut Paulus senior (= senex), nunc autem ligatus-quoque Christi Iesu; 10 oro te propter liberum (= filium) meum, quem genui in ligaminibus (= vinculis) meis (om meis AB), Onesimum (onisime), 11 qui (+ *igi*) aliquando inutilis (verb. inanis) tibi, nunc autem tibi et mihi utilis (verb. usualis), quem (+ *igi*) transmisi tibi. 12 Tu autem excipe hunc (illum AB), illud (hoc AB) est : viscera mea (sg.) (pl. AB), 13 quem in-animo-habebam retinere mecum, ut pro te ministraret mihi in ligaminibus (= vinculis) his Evangelii. 14 Praeter agnitionem (voluntatem AB) autem tuam non volui[6] facere, ut non (= ne) non voluntarie (verb. cum-involentia) bonum illud tuum esset, sed voluntarie (verb. cum voluntate). 15 Quis scit (= forsitan!), recessit (+ *ve*) propter-hoc-tibi (= a-te) tempus unum (= horam unam) (tempus-unum AB), ut aeterne (= ad-aeternum) duceres illum (om illum AB). 16 Nondum (= iam-non) sicut servum, sed magis-adhuc (om adhuc AB) [quam] servum, dilectum fratrem, exunde mihi hoc-modo (= maxime mihi), quanto magis carnaliter-quoque et per Dominum quoque! 17 Si-igitur adnumeratus-sum ego comparticeps, excipe istum, sicut me. 18 Si-igitur autem (om autem AB) quiddam in-te (verb. tibi) peccavit vel debet (verb. penes-eum-est), illud mihi adnumera (+ ego pendam AB). 19 Ego, Paulus, descripsi manu mea : ego pendam (om ego pendam AB), ut non loquar (= dicam) tibi, quoniam temetipsum-quoque debes mihi (quoniam tu-quoque debitor es mihi AB). 20 Utique (= ita), frater, ego acquisivi te per Dominum, requiem-praesta visceribus meis per Christum (+ Iesum AB). 21 Spe obtemperationis meae <trans>scripsi tibi, scio[7], quia propter [id = *ese*] quod (+ *ese*) tibi-loquor (= tibi-dico) facies-quoque. 22 Et cum illo (hoc AB) praepara mihi hospitium, quia spero, quoniam orationibus vestris donabor (verb. gratificabor) vobis. 23 Salutat (verb. te-interrogat) te Epaphras (epap'ra) meus concaptivus (concaptivus meus AB) per Christum Iesum, 24 Marcus (markoz; AB : Markos), Aristarchus (aristark'os), Demas (dema), Lucas (luka), coadiutores mei. 25 Gratia Domini nostri Iesu Christi (om Domini nostri Iesu Christi AB) cum spiritu vestro (vobiscum AB). Amen (amin; AB : Amen).

---

[5] vgl. syp : oro ex (= a) te. — [6] vgl. syp : non volui quicquam. — [7] vgl. syp : et sciens-sum (= scio).